

Història Moderna i Contemporània d'Amèrica Llatina (22259)

Titulació/estudi: Grau en Humanitats

Curs: 3r - 4t

Trimestre: 2n

Nombre de crèdits ECTS: 5 crèdits

Hores dedicació estudiant:

Llengua o llengües de la docència: anglès

Professorat: Alexandre Coello de la Rosa.

1. Presentació de l'assignatura o descriptor

Estudi i interpretació dels episodis fonamentals, així com dels seus pressupòsits i conseqüències, de la història d'Amèrica Llatina durant les èpoques moderna i contemporània, prenent com a eix d'anàlisi el paper de l'Església i la religiositat durant els diferents moments històrics.

2. Competències a assolir

Competències generals	Competències específiques
1. Competències instrumentals: 1.1. Comunicació oral i escrita adequada per a la correcta exposició de fenòmens històrics als treballs acadèmics requerits: -Correcció, concreció i precisió en les exposicions orals i escrites. -Capacitat de comunicació de les idees principals d'un text. -Redacció coherent amb els estàndards acadèmics de demostració de fonts i de rigor argumental. -Habilitat per formular i defensar els arguments assumits davant altres de forma coherent i fundada científicament. -Capacitat de desenvolupar i manifestar esperit crític amb les interpretacions del professor, els companys de classe i els textos materials analitzats. -Capacitat d'exercir la crítica de manera precisa i documentada. -Ús de terminologia pròpia de la disciplina històrica per a l'explicació dels processos i fets estudiats. 1.2. Capacitat analítica: -Capacitat de síntesi i inferència. -Capacitat per interioritzar i desagregar els elements constitutius d'un text. -Capacitat de jerarquitzar els diversos elements d'un text prèviament determinat. -Iniciativa i capacitat per complementar la informació amb l'ajut de textos bàsics -Capacitat d'anàlisi crítica dels textos històrics. -Capacitat de distingir entre elements explicatius propis d'una determinada etapa històrica i els vincles amb la realitat actual. -Destresa per analitzar realitats socials complexes passades i presents. -Comprensió del valor de "pensar històricament" les societats del passat. 1.3. Capacitat investigadora: -Domini dels procediments i instruments propis de la ciència històrica. -Capacitat de dur a terme una recerca d'informació especialitzada en diversos contextos (impresos, audiovisuals, internet).	0. Anàlisi del paper de l'Església Catòlica en la Història d'Amèrica Llatina des de la Conquesta fins els nostres dies. 0. Coneixement de les accions desenvolupades per l'Església durant els primers moments de Conquesta i Colonització i veure com aquestes accions s'insereixen en un procés polític i social més ampli. 0. Anàlisi del projecte social i civilitzador de l'Església com a element transformador de les pràctiques socials indígenes i com a forma de dominació del territori. 0. Anàlisi de les formes d'imposició de la religió catòlica sobre la religiositat indígena, l'extirpació d'idolatries. 0. Anàlisi del paper de la dona dins l'Església Colonial i discriminació dels trets distintius lligats al gènere com a formes de dominació i control de la població femenina i de la difusió de la fe. 0. Coneixement de les estratègies les l'Església Colonial per a l'elaboració de nous models morals propis amb la "construcció" de Sants d'origen crioll o pensinsular amb trajectòries vitals lligades als territoris colonials. 0. Anàlisi de les pràctiques missionals de la Companyia de Jesús en el Nou Món fins el moment de la seva expulsió i anàlisi de les causes d'aquest fet. 0. Coneixement de les formes en que l'Església s'adapta a la nova realitat social i política sorgida amb la implantació de l'Estat-Nació arrel dels diferents moviments d'Independència del segle XIX. 0. Coneixement de les formes en que la religiositat popular perviu en els nous Estats-Nació llatinoamericans donant lloc a pràctiques híbrides que s'oposen a la imposició de l'ortodòxia de la religiositat oficial de l'Església Catòlica. 0. Anàlisi de les formes en que l'Església Catòlica reactiva el seu protagonisme en

-Capacitat d'entendre i interpretar documentació de caràcter primari i secundari -Capacitat de seleccionar la informació i ordenar-la. -Capacitat per oferir els resultats de l'estudi i/o recerca de manera sistemàtica i lògica. 2. Competències interpersonals: -Bona aptitud per treballar en grup. -Esperit cooperatiu de cara a millorar els resultats del treball. -Iniciativa i responsabilitat en el treball en grup. -Interacció amb el professor i amb els companys sobre el desenvolupament del treball autònom i en grup. -Capacitat de treballar en un context divers i receptivitat davant la diversitat. 4.3. Competències sistèmiques: -Capacitat de reflexió i d'aprenentatge. -Aptitud per integrar coneixements i mètodes de diferents disciplines. -Habilitat per resoldre qüestions de temàtiques històriques d'àmbits diversos (política, economia, societat, cultura). -Capacitat per aplicar a la pràctica els coneixements teòrics adquirits. -Capacitat d'aplicar el sentit comú als nous coneixements adquirits.	la societat Llatinoamericana després d'haver perdut el seu paper preeminent del període colonial. 0. Estudi dels nous models sorgits arrel dels moviments de renovació de l'Església Catòlica de la segona meitat del segle XX. Anàlisi de la força de moviments com la Teologia de la Lliberació o de figures com Pere Casaldàliga o Óscar Romero com a exponents d'una Església compromesa amb la seva vessant més social.
---	--

3. Continguts

Tema 1. Conquesta i evangelització del Nou Món (segle XVI)

Tema 2. Missions i espais de frontera (segles XVII)

Tema 3. Catolicisme i extirpació d'idolatries (segles XVI-XVII)

Tema 4. Sants i santedat del Nou Món (segles XVI-XVIII)

Tema 5. Gènere, poder i control institucional en l'Església Catòlica (segles XVI-XVIII)

Tema 6. L'expulsió de la Companyia de Jesús (segle XVIII)

Tema 7. Agonia de la cristiandat colonial (segle XIX)

Tema 8. Formes de religiositat popular (segle XIX-XX)

Tema 9. La modernització de l'Església en Amèrica Llatina (segles XIX-XX)

Tema 10. L'impacte del Concili Vaticà II (1962-65) i Medellín (1968) en Amèrica Llatina (segle XX).

4. Avaluació

• Assistència als seminaris (20%)

• La participació activa als seminaris inclou, tant la capacitat de presentar els textos objecte d'anàlisi, com la de fer comentaris crítics sobre les presentacions dels altres companys.

• Exercicis escrits vinculats als 2 seminaris del curs (30%)

• A cada seminari, es discutiran dues lectures obligatòries. Hi haurà un exercici escrit per a cadascuna de les sis lectures obligatòries del curs. Tanmateix, l'estudiant només haurà d'entregar tres dels sis exercicis.

• Les preguntes dels exercicis escrits de cada seminari es penjaran a l'Aula Global.

• Perquè els exercicis puguin ser avaluats, cal entregar-los al final de la classe del seminari corresponent (i no més tard). Es valorarà, per tant, l'esforç de preparació prèvia al seminari.

• Examen (50%)

• Consistirà en respondre qüestions vinculades, tant a les classes magistrals, com als seminaris

5. Bibliografia i recursos didàctics

5.1. Bibliografia bàsica

1. Gabriela Ramos, "Política eclesiástica y extirpación de idolatrías: discursos y silencios en torno al Taqui Onqoy", en Henríque Hurbano & Gabriela Ramos, *Catolicismo y extirpación de idolatrías. Siglos XVI-XVII*, Cuzco-Perú: Centro de Estudios Regionales Andinos "Bartolomé de Las Casas", 1993, pp. 137-168.
2. Antonio Rubial García, La santidad controvertida. Hagiografía y conciencia criolla alrededor de los venerables no canonizados de Nueva España, México: UNAM & Fondo de Cultura Económica, 1999, pp. 47-87.
3. Alexandre Coello, Género, poder y espiritualidad en Lima colonial: la reforma conventual del padre Diego Martínez, SJ (1609-1626)", *Illes I Imperis. Estudis d'història de les societats en l món colonial i post-colonial*. Universitat Pompeu Fabra, Departament d'Humanitats, Vol. 10/11 (Número extraordinario), 2008, pp. 105-131. ISSN: 1575-0698.
4. Pilar García Jordán, "Yo soy libre y no indio: soy guarayo". Para una historia de Guarayos, 1790-1948, Lima: IFEA & Fundación PIEB & IRD & TEIIA, 2006, pp. 39-80.
5. Marjorie Becker, "Torching La Purísima, Dancing at the Altar: The Construction of Revolutionary Hegemony in Michoacán, 1934-1940", en Gilbert M. Joseph & Daniel Nugent, *Everyday Forms of State Formation. Revolution and the Negotiation of Rule in Modern Mexico*, Durham & London: Duke University Press, 1994, pp. 247-264.
6. Carmen Salcedo Vereda & María Carvallo López, *La Teología de la Liberación. Interrogantes sobre lo religioso y los procesos de cambio*, Peripheria, 8, Julio, 2008, pp. 1-15.

5.2. Bibliografia complementària

1. Leslie Bethell, *Historia de América Latina*, Tomo 8. Cultura y Sociedad, 1830-1930, Cap. 2, "La iglesia católica en América Latina", pp. 65-123.
2. Juan Carlos Garavaglia & Juan Marchena, *América Latina. De los orígenes a la independencia. II. La sociedad colonial ibérica en el siglo XVIII*, Barcelona: Editorial Crítica, 2005, pp. 72-83.
3. Guillermo Céspedes del Castillo, *América Hispánica (1492-1898)*, Madrid: Fundación Jorge Juan & Marcial Pons Historia, pp. 233-263; 411-416.
4. Carmen Bernand & Serge Gruzinski, *De la idolatría. Una arqueología de las ciencias religiosas*, México: FCE, 1988] 1992.
5. Thomas Calvo, *Iberoamérica. De 1570 a 1910*, Barcelona: Edicions Península, [1994] 1996. Cap. VII. Iglesia, religión y cultura: aglutinantes del orden colonial, pp. 199-221; Cap. XII. ¿Un Antiguo Régimen perpetuado, o regenerado?, pp. 358-363.
6. Alexandre Coello, *En Compañía de ángeles. Vida del extático y fervoroso padre Juan de Alloza, SJ (1597-1666)*, Barcelona: Edicions Bellaterra, 2007.
7. Alexandre Coello, "Idolatría, mestizaje y buen gobierno en la diócesis de Charcas: el Memorial y Relación Verdadera (1632-34) del visitador fray Bernardino de Cárdenas (1578-1670)", en Alexandre Coello & Verena Stolcke (eds.), *Identidades ambivalentes en América Latina (siglos XVI-XXI)*, Barcelona: Edicions Bellaterra, 2008, pp. 61-92.
8. Alexandre Coello, "La doctrina de Juli a debate (1576-1585)", *Revista de Estudios Extremeños*. Diputación Provincial de Badajoz, Vol. LXIII. Número II Mayo- Agosto, 2007, pp. 951-990. <http://www.dip-badajoz.es/publicaciones/reex/index.php>
9. Pablo Joseph de Arriaga, *La extirpación de la idolatría en el Piru (1621)*. Estudio preliminar y notas de Henríque Urbano. Cuzco-Perú: Centro de Estudios Regionales Andinos "Bartolomé de Las Casas", 1999.
10. Ramón Mújica Pinilla, *Rosa Limensis. Mística, política e iconografía en torno a la patrona de América*, México: FCE, [2001] 2005.
11. Pilar García Jordán, "Misiones, fronteras y nacionalización en la Amazonía andina: Perú, Ecuador y Bolivia (siglos XIX-XX)", en Pilar García Jordán & Núria Sala i Vila (coord.), *La nacionalización de la Amazonía*, Barcelona: Universitat de Barcelona, 1998, pp. 11-37.

5.3. Recursos didàctics

- **La bibliografia obligatòria s'inclou en el dossier de l'assignatura que podeu comprar a OCE**
- **Es penjarà a l'aula global materials corresponents als diversos temes que es tracten al curs**

6. Metodologia (optatiu)

7. Programació d'activitats